

**Jordbruksverket
551 82 Jönköping**

**Dnr 28-7229/09
Dnr CBM 97/09**

Remissyttrande

Förslag till program för uppföljning och utvärdering av jordbrukspolitikens miljöeffekter 2110-2014.

För att kunna utvärdera effekter av jordbrukspolitiken (och ge prognoser för framtiden) krävs att det finns detaljerade miljöövervakningsdata tillgängliga. Resultatindikatorer och effektindikatorer kan t.ex. ge en bra bild av hur stora arealer och hur många brukare som påverkas av olika åtgärder, som t.ex. miljöstöd. Ökade arealer (av t.ex. betesmarker) och förändringar i antalet brukare behöver inte betyda att det finns effekter på den biologiska mångfalden, d.v.s. kvalitén på t.ex. betesmarker (beroende på betesregim, landskapseffekter, historiska faktorer) behöver inte uppfylla olika arter/artgruppers krav.

Det är därför viktigt att arbetet med att utveckla relevanta biologiska indikatorer fortsätter och utvecklas, t.ex. pågår ju sådan verksamhet för betesmarker i anslutning till "Nationella Inventering av Landskap i Sverige" (NILS). Det är oerhört viktigt att dessa delar av miljöersättningssystemet utvecklas för olika artgrupper så att direkta effekter på biologisk mångfald av olika faktorer jordbrukspolitiken kan följas upp systematiskt. Som exempel bör brukare med och utan olika former av stöd, långsiktig monitoring av olika artgrupper (och även andra faktorer) på dessa brukares marker, och analyser av landskapssammansättning, regionala skillnader etc. ingå i detta system.

Vi vill alltså betona vikten av att andra indikatorer än arealer och antalet brukare utvecklas. Därför känns de 10 % av projektets budget som nämns som en för liten andel av de ekonomiska resurserna. Det är oklart vad som finansieras av projektet CAP:s miljöeffekter och vad som skiljer det från utvärderingar av landsbygdsprogrammet och andra program/projekt, men nationellt är utvecklingen av biologiska indikatorer av största vikt. Om man satsar resurser på detta nu, så har man lagt en bra grund för långsiktig uppföljning av jordbrukspolitikens effekter under kommande perioder. Särskilt viktiga miljöer för biologisk mångfald i jordbrukslandskapet är: ängs- och betesmarker, våtmarker, extensivt brukad åkermark (trädor, energiskogar), småbiotoper (åkerholmar, skogsbryn), men även gårdsmiljöer m.m. Monitoring behöver alltså inkludera vitt skilda miljöer (även de med negativa effekter på biologisk mångfald), i olika landskapstyper och regioner om analyser av effekter och prognoser skall kunna göras.

Exempel på faktorer som är viktiga att utvärdera under den kommande perioden är, som redan nämnts i förslaget, uppföljning av effekter av den nya betesmarksdefinitionen (liksom ev. indirekta effekter). En annan faktor är effekter av polariseringen av svenskt jordbruk, d.v.s. de effekter extensifieringen av jordbruket i skogs- och mellanbygder (trädor, upphört jordbruk) och intensifieringen i slättbygder (intensiv odling av ettåriga grödor) har på biologisk mångfald. För att belysa sådana frågor behövs ett välutvecklat program för uppföljning av både kvantitativa och kvalitativa faktorer (biologiska indikatorer).

Vi vill gärna understryka behovet av internationella studier. Det behövs bättre samordning när det gäller statistik för att kunna göra relevanta jämförelser. Vi behöver också identifiera och uppmärksamma större värdekärnor med fungerande traditionella odlingslandskap på både svensk och europeisk bas, som de stora arealer med gräsmarker av olika slag som fortfarande hävdas på ett traditionellt sätt i Karpaterna i Rumänien.

Beslut i detta ärende har fattats av Åke Berg efter beredning av Roger Svensson och Åke Berg.

Åke Berg, stf. förstandare
Centrum för Biologisk Mångfald